

2. A MUNKAVÉDELEM ALAPJAI

2.1. A munkavédelem szabályozási területei

A munkavédelem szabályozásának célja a testi épség, az egészség károsodásának és a munkaképesség csökkenésének a megelőzése – egyszerűen fogalmazva: a munkahelyi balesetek és egészségkárosodások megelőzése. Ezen cél a korszerű, emberközpontú munkahelyek és munkakörülmények kialakítása útján valósulhat meg.

A munkavédelem fogalma

A munkavédelem: a szervezett munkavégzésre vonatkozó munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelmények, továbbá a munkavédelmi törvény céljának megvalósításra szolgáló törvénykezési, szervezési, intézményi előírások rendszere, valamint mindezek végrehajtása.

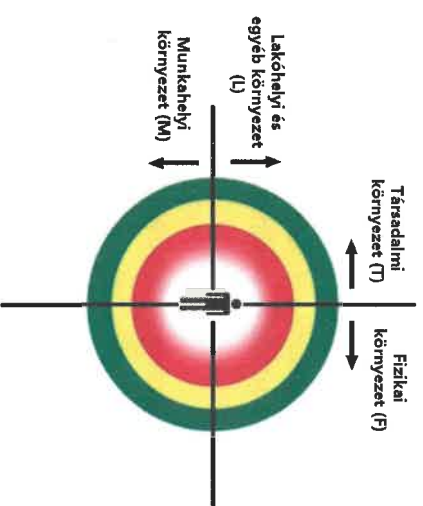
Nézzük, mit jelentenek a meghatározásban használt egyes fogalmak!

Szervezett munkavégzés: a foglalkoztatásra irányuló különféle jogviszonyok (munkaviszony, közalkalmazotti jogviszony, stb.) összessége. A jelenlegi szabályozás szerint az önfoglalkoztató egyéni vállalkozók – saját magukra vonatkozóan – nem tartoznak a szervezett munkavégzés körébe, azonban be kell tartaniuk a munkavédelmi szabályokat, ha ez a tevékenységük hatókörében tartózkodók védelme céljából szükséges. Természetesen saját testi épségük védelme miatt érdekük a munkavédelmi előírások önkéntes betartása.

Szervezett munkavégzés: a munkaviszonyban – ide nem értve a természetes személy munkáltató háztartásában egyszerűsített foglalkoztatás keretében történő munkavégzést –, a közfoglalkoztatási, a kormányzati szolgálati, közszolgálati, a közalkalmazotti jogviszonyban, a bírói szolgálati viszonyában, az igazságügyi alkalmazottak szolgálati jogviszonyában, az ügyészségi szolgálati viszonyban, szövetségi tagság esetén a munkaviszony jellegű jogviszonyban, **a szakképző iskolákban a tanulói jogviszony keretében a szakmai képzési követelmények teljesülése során,** továbbá a tanulószerveződés alapján, a halgatói jogviszonyban a gyakorlati képzés során, és további, egyes speciális ágazatokban (pl. honvédség) történő foglalkoztatás, valamint a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény szerinti közérdekű önkéntes tevékenység, és a munkáltató által szervezett (kezdeményszerű, irányított vagy jóváhagyott) társadalmi munka.

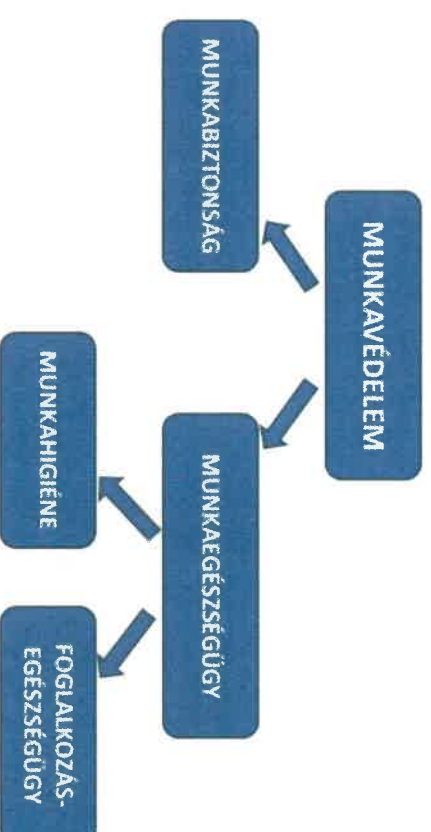
Munkabiztonság: az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés műszaki biztonsági, megelőzési célzó követelményrendszer (személyi, tárgyi, szervezési feltételek, megoldások stb.), mely számos tudományág eredményeit integrálja.

A munkabiztonság területen foglalkozunk – többek között – a gépek biztonsági be-
rendezéseinek megfelelőségével, az egyéni védőeszközökkel, a munkavédelmi oktatás

5. ábra. Ember és környezete

Az ember és környezete elemeit az 5. sz. ábrán mutatjuk be. A munkavédelmi szabályozás a munkahelyi környezettel, annak az emberre gyakorolt hatásaival foglalkozik.

6. ábra. A munkavédelem szabályozási területei

A munkaegészségügy: a munkahigiéne és a foglalkozás-egészségügy szakterületeit foglalja magában.

Munkahigiéne: a munkakörnyezeti egészségi veszélyek előrelátásának, felismerésének, értékelésének és kezelésének tudománya, melynek célja a munkát végzők egészségének és jólétének védelme, általában a közosság megóvása.

2. táblázat. Példák munkakörnyezeti veszélyekre, melyekkel a munkahigiéne foglalkozik

Munkaeszköz, munkahely	Munkakörnyezeti veszélyforrás lehet
Prés gép	Zaj
Könyvtár, irattár	Por, gombák
Nővényttermesztés	Permetezőszerek